

Ўзбекистон Республикаси
Соғлиқни сақлаш вазирининг
2025 йил "23" июндаги
180-сонли буйруғига
илова

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

**“АКАДЕМИК В.ВОХИДОВ НОМИДАГИ РЕСПУБЛИКА ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН ХИРУРГИЯ
ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТИББИЁТ МАРКАЗИ” ДАВЛАТ МУАССАСАСИ**

«БРАХИОЦЕФАЛ АРТЕРИЯЛАРНИНГ ЭКСТРАКРАНИАЛ КАСАЛЛИКЛАРИ»

НОЗОЛОГИЯСИ БЎЙИЧА МИЛЛИЙ КЛИНИК СТАНДАРТИ

ТОШКЕНТ - 2025

«ТАСДИҚЛАЙМАН»

«Академик В.Вохидов номидаги

РИХИАТМ» ДМ директори

С.И. Исмаилов

«*С.И.*» 2025 йил

**«БРАХИОЦЕФАЛ АРТЕРИЯЛАРНИНГ ЭКСТРАКРАНИАЛ КАСАЛЛИКЛАРИ»
НОЗОЛОГИЯСИ БЎЙИЧА МИЛЛИЙ КЛИНИК СТАНДАРТИ**

ТОШКЕНТ - 2025

БРАХИОЦЕФАЛ АРТЕРИЯЛАРНИНГ ЭКСТРАКРАНИАЛ КАСАЛЛИКЛАРИ

НОЗОЛОГИЯСИ БЎЙИЧА ТИББИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ МИЛЛИЙ КЛИНИК СТАНДАРТИ

МИЛЛИЙ КЛИНИК СТАНДАРТ НОЗОЛОГИЯСИНИНГ НОМИ (КОДИ), ТАШХИСЛАШ ВА ДАВОЛАШГА ЖАЛБ ЭТИЛАДИГАН МУТАХАССИСЛАР НОМИ

ХКТ-10/11 бўйича кодланиши:	Нозологик номланиши:	Нозология бўйича амбулатория шароитида ташхислаш ва даволаш учун жалб этиладиган мутахассислар		Нозология бўйича стационар шароитида ташхислаш ва даволаш учун жалб этиладиган мутахассислар	
		Асосий назорат қилувчи мутахассис	Қўшимча жалб этиладиган мутахассислар	Асосий назорат қилувчи мутахассис	Қўшимча жалб этиладиган мутахассислар
I70.0	Аорта атеросклерози	1. УАШ шифокори 2. Жарроҳ 3. Қон-томир жарроҳи	1. Жарроҳ 2. Қон-томир жарроҳи 3. Эндокринолог 4. Кардиолог 5. Пулмонолог 6. Невролог 7. Торакал хирург 8. Гепатолог 9. Гастроэнтеролог 10. Уролог 11. Нефролог	Жарроҳ Қон-томир жарроҳи	1. Жарроҳ 2. Қон-томир жарроҳи 3. Эндокринолог 4. Кардиолог 5. Пулмонолог 6. Невролог 7. Торакал хирург 8. Гепатолог 9. Гастроэнтеролог 10. Уролог 11. Нефролог
I70.8	Бошқа артериялар атеросклерози				
I70.9	Тарқоқ ва аниқланмаган атеросклероз				
I73.8	Переферик томирларнинг бошқа турдаги аниқланган касалликлари				
I73.9	Переферик томирларнинг бошқа турдаги аниқланмаган касалликлари				
I77.3	Артерияларнинг мушак ва бириктирувчи тўқима дисплазияси				
I65.0	Умуртқа артерияси текилиши ва стенози, мия инфарктига олиб келмаган				
I65.2	Уйқу артериялар текилиши ва стенози, мия инфарктига олиб келмаган				
I65.3	Икки томонлама ва кўплаб прецеребрал артерияларнинг текилиши ва стенози, мия инфарктига олиб келмаган				
I65.8	Бошқа турдаги прецеребрал артерияларнинг текилиши ва стенози, мия инфарктига олиб келмаган				

I65.9	Аниқланмаган прецеребрал артерияларнинг тиқилиши ва стенози, мия инфарктига олиб келмаган				
I67.2	Церебрал атеросклероз				
I67.7	Церебрал артериит, таснифланмаган				
I67.8	Бош мия томирларининг бошқа аниқланган зарарланиши				
I67.9	Аниқланмаган цереброваскуляр касалликлари				
I72.0	Уйқу артерияси аневризмаси				
I72.1	Қўл артериялари аневризмаси				
I74.0	Қўл артериялар эмболияси ва тромбози				
I74.1	Бошқа артериялар эмболияси ва тромбози				
I77.2	Артериялар ёрилиши				
I77.8	Артерия ва артериолалар бошқа аниқланган ўзгаришлари				
I79.1	Носпецифик аортоартериит				
M31.4	Такаясу синдроми				

БРАХИОЦЕФАЛ АРТЕРИЯЛАРНИНГ ЭКСТРАКРАНИАЛ КАСАЛЛИКЛАРИ

НОЗОЛОГИЯ БЎЙИЧА РЕЖАЛИ ТАШХИСЛАШ, ДАВОЛАШ, РЕАБИЛИТАЦИЯ ва ДИСПАНСЕРИЗАЦИЯ ТАДБИРЛАРИ

Диагностик тадбирлар	Тиббий хизматлар номи	Режали тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича					Хизмат кўрсатиш ёки текширувни ўтказиш минимал сони	Даволаш муддати
		Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам*				
		ОШП/ОП	КТМП	Туман (шахар) шифохоналари	Вилоят даражасидаги тиббиёт муассасалари	Республика даражасидаги тиббиёт муассасалари		
Асосий мутахассис (шифокор) маслаҳати	Шикоят ва анамнез (касаллик ва ҳаёт анамнезини йиғиш)	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	Объектив кўрик	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	Физикал ва клиник текширув	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	Локал статус кўриги	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
Изох: Қорин аортаси ва оёқ артериялари атеросклерози асосан ОШП/ОП ва КТМП шароитида назорат қилинади								
Мутахассис (шифокор) маслаҳати (қўшимча)	Жарроҳ	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	Қон-томир жарроҳи		+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	Эндокринолог		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Кардиолог	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	Пулмонолог		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Невролог		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Торакал хирург		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Гепатолог		+	+	+	+	кўрсатма	

							бўйича	
	Гастроэнтеролог		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Уролог		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Нефролог		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	УАШ	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	

Изох: (кўрсатмага мувофиқ) беморда қўшимча бошқа ёки ёндош касалликлари аниқланган ҳолатда, кўрсатмага мувофиқ Миллий клиник протоколларда келтирилган бошқа тегишли тор доирадаги мутахассисларнинг кўриги ўтказилиши талаб этилади;

Асосий лаборатор текширувлар	УҚТ	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	УСТ	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	Қоннинг биокимёвий тахлили (умумий билирубин, бевосита ва билвосита билирубин, АЛТ, АСТ, умумий оксил, мочевино, креатинин, электролитлар, қондаги глюкоза);	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	Коагулограмма (АПТТ, ХНН, фибриноген, ПТ, ПТИ);	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	Қон гуруҳи ва Rh омили;	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	Вассерман реакцияси;	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	ИФТ усули орқали ОИВ қон тахлили	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	ИФТ усули орқали	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	

	Гепатит Б ва С тахлили;						кам эмас	
Изоҳ: Беморни кўриқдан ўтказиш вақтида ёндош касалликлари аниқланса, тиббиёт муассасалари даражасидан келиб чиқиб кўрсатмага кўра кўшимча текширувлар ўтказилади.								
Кўшимча лаборатор текширувлар	Кислота–асос мувозанати		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Қонда СРБ аниқлаш		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Экспресс тест D-Dimer микдорини аниқлаш		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	ЭЧТ аниқлаш		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Электролитларнинг ва рН анализи		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Лейкоформулани аниқлаш		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Қон суюлиши вақти аниқлаш		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Қонда глюкоза аниқлаш		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Қонда липидлар спектри (ТГ, Хол, ЛПВП, ЛПНП, ЛПОНП, КА) аниқлаш		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
Изоҳ: (кўрсатмага мувофиқ) Беморни кўриқдан ўтказиш вақтида ёндош касалликлари аниқланса, тиббиёт муассасалари даражасидан келиб чиқиб кўрсатмага кўра кўшимча текширувлар ўтказилади.								
Асосий инструментал текширувлар	ЭКГ	+	+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	ЭхоКГ		+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	Кўкрак кафаси аъзоларининг рентгенографияси/ рентгеноскопияси		+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	Уйқу томирлари УТАС		+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	
	Контрастли компьютер томография ангиографияси		+	+	+	+	бир мартадан кам эмас	

Изоҳ: Беморни кўриқдан ўтказиш вақтида ёндош касалликлари аниқланса, тиббиёт муассасалари даражасидан келиб чиқиб кўрсатмага кўра асосий текширувлар бир неча марта ўтказилиши мумкин.

Кўшимча инструментал текширувлар	КТА/МРА;		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	КВГ;		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Қорин бўшлиғи УТТ;		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Оёқ чуқур веналар УТТ		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Қорин аортаси ва оёқ артерияларининг УТАС		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	ЭГФДС		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	
	Спирометрия		+	+	+	+	кўрсатма бўйича	

Изоҳ: (кўрсатмага мувофиқ) Беморни кўриқдан ўтказиш вақтида ёндош касалликлари аниқланса, тиббиёт муассасалари даражасидан келиб чиқиб кўрсатмага кўра кўшимча текширувлар ўтказилади.

***СТАЦИОНАР ДАВОГА КЎРСАТМА:** сурункали ишемиянинг II-III-IV босқичлари

(МЕДИКАМЕНТОЗ ДАВО)

Даволаш тадбирлари (асосий медикаментоз даво)		Режали тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича					Ўртача суткалик дозировкаси	Бир курслик дозировка
		Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам				
Дори-воситанинг (халқаро патентланмаган) номи	Дори-воситанинг дозировкаси ва қўлланилиши	ОШП/ОП	КТМП	Туман (шаҳар) шифохоналари	Вилоят даражасидаги тиббиёт муассасалари	Республика даражасидаги тиббиёт муассасалари		
Гепарин	5000 ЕД парентерал ёки тери остига, 4-6 марта/сутка		+	+	+	+	қисман тромбопластин фаоллашиш вақти орқали назорати остида	
Эноксапарин	20-40 мг/сутка, тери остига		+	+	+	+	тана вазнига боғлиқ ҳолда,	

							1-2 махал/сутка	
Надропарин	0,2-0,6 мл тери остиға		+	+	+	+	тана вазнига боғлиқ ҳолда, 1-2 махал/сутка	
Ацетилсалицил кислотаси	75-325 мг 1 махал кунига, оғиз орқали	+	+	+	+	+	325 мг/сутка максимал доза	
Клопидогрель	75 мг, 300 мг 1 махал кунига, оғиз орқали;	+	+	+	+	+	300 мг/сутка максимал доза	
Дипиридамо́л	50-600 мг/сутка оғиз орқали	+	+	+	+	+	600 мг/сутка максимал доза	
Алпростадил	20-60 мкг, парентерал, суткасига 1-2 махал;		+	+	+	+	60 мг/сутка максимал доза	
Пентоксифиллин	100-300 мг, парентерал, суткасига 1-2 махал;		+	+	+	+	300 мг/сутка максимал доза	
Диклофенак	75-150 мг, парентерал, суткасига 1-2 махал;		+	+	+	+	150 мг/сутка максимал доза	
Кеторолак	30-60 мг, парентерал, суткасига 1-2 махал;		+	+	+	+	60 мг/сутка максимал доза	
Морфин	10 мг, парентерал, суткасига 1 махал;		+	+	+	+	10 мг/сутка максимал доза	
Промедол	10-160 мг,		+	+	+	+	160 мг/сутка	

	парентерал, суткасига 1-3 махал;						максимал доза	
--	--	--	--	--	--	--	---------------	--

Изох: (кўрсатмага мувофик) Беморни кўриқдан ўтказиш вақтида ёндош касалликлари аниқланса, тиббиёт муассасалари даражасидан келиб чиқиб кўрсатмага кўра дори воситаларининг дозаси ва тури ўзгартирилиши мумкин.

Даволаш тадбирлари (кўшимча медикаментоз даво)		Режали тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича					Ўртача суткалик дозировкаси	Бир курслик дозировка
		Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам				
Дори-воситанинг (халқаро патентланмаган) номи	Дори-воситанинг дозировкаси ва қўлланилиши	ОШП/ОП	КТМП	Туман (шаҳар) шифохоналари	Вилоят даражасидаги тиббиёт муассасалари	Республика даражасидаги тиббиёт муассасалари		
Симвастатин	10-40 мг, оғиз орқали, суткасига 1 маҳал	+	+	+	+	+	40 мг/сутка максимал доза	
Аторвастатин	10-80 мг, оғиз орқали, суткасига 1 маҳал	+	+	+	+	+	80 мг/сутка максимал доза	
Биспролол	5-20 мг, оғиз орқали, суткасига 1-2 маҳал	+	+	+	+	+	20 мг/сутка максимал доза	
Метопролол	25-400 мг, оғиз орқали, суткасига 1-2 маҳал	+	+	+	+	+	400 мг/сутка максимал доза	

Изох: (кўрсатмага мувофик) Беморни кўриқдан ўтказиш вақтида ёндош касалликлари аниқланса, тиббиёт муассасалари даражасидан келиб чиқиб кўрсатмага кўра кўшимча дори воситаларининг дозаси ва тури ўзгартирилиши мумкин.

(РЕЖАЛИ ЖАРРОҲЛИК АМАЛИЁТИ)

Даволаш тадбирлари (оператив даво)	Режали тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича				
	Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам		
	ОШП/ОП	КТМП	Туман (шаҳар) шифохоналари	Вилоят даражасидаги тиббиёт муассасалари	Республика даражасидаги тиббиёт муассасалари
Жарроҳлик амалиёти/аралашув/муолажа номи					
Бошқа бош ва бўйин артериялари эндартероэктомия				+	+
Эндартероэктомия (уйқу артерияси ва тармоқлари)				+	+
Бош ва бўйин томирлари резекцияси ва анастомозлаш				+	+
Экстра-интракраниал томирлар анастомозлаш					+
Озиқлантирувчи мия томирлари билан бирга тўқима кўчириб ўтказиш орқали тиклаш					+
Озиқлантирувчи мия томирлари билан бирга сунъий тўқима кўчириб ўтказиш орқали тиклаш					+
Бош ва бўйин томирлари баллонли ангиопластика				+	+
Бош ва бўйин томирлари эндоваскуляр стентлаш				+	+
Тери орқали каротид артерияларга стентлар ўрнатиш				+	+
Экстракраниал артериялар учун тери орқали стентлар ўрнатиш				+	+
ГИБРИД ЖАРРОҲЛИК					+
Изох: (кўрсатма бўйича) Жарроҳлик амалиёти учун тиббий техник базани шакллантириш орқали ҳамда мутахассисларнинг салоҳиятини ҳисобга олиб, Республика даражасидаги амалиётларнинг вилояти ёки туман даражасида ўтказилиши мумкин.					

(ДАВОЛОВЧИ ОВҚАТЛАНИШ/ПАРҲЕЗ)

Овқатланиш тартиби	Режали тиббий ёрдам кўрсатиш даражаси ва тури бўйича				
	Амбулатор ёрдам		Стационар ёрдам		
	ОШП/ОП	КТМП	Туман (шаҳар) шифохоналари	Вилоят даражасидаги тиббиёт муассасалари	Республика даражасидаги тиббиёт муассасалари
Пархез столи ва унинг давомийлиги					
Пархез - № 10		+	+	+	+
Режим – беморнинг умумий ҳолатидан келиб чиққан ҳолатда буюрилади.		+	+	+	+

(ДИСПАНСЕРИЗАЦИЯ)

(СОҒЛОМ КОНТИНГЕНТ ДИСПАНСЕРИЗАЦИЯСИ/”Д” НАЗОРАТГА ОЛИНГАН БЕМОР ДИСПАНСЕРИЗАЦИЯСИ)

Диспансеризация тадбирлари	Тиббий хизматлар номи	ОШП/ОП	КТМП	Тадбирлар минимал сони	Диспансер назорати муддати
Мутахассис (шифокор) маслаҳати	1. Объектив кўрув	+	+	Кўрсатма бўйича	
	2. Клиник текшируви	+	+	Кўрсатма бўйича	
Изоҳ: Қорин аортаси ва оёқ артериялари атеросклерози асосан ОШП/ОП ва КТМП шароитида назорат қилинади ва даволанади					
Лаборатор текширувлар	1. Қондаги липид спектр назорати;	+	+	Кўрсатма бўйича	
	2. Қон ивиш тизими назорати;	+	+	Кўрсатма бўйича	
	3. Умумий қон таҳлили	+	+	Кўрсатма бўйича	
Изоҳ: Беморни кўриқдан ўтказиш вақтида ёндош касалликлари аниқланса, тиббиёт муассасалари даражасидан келиб чиқиб кўрсатмага кўра қўшимча текширувлар ўтказилади.					
Инструментал текширувлар	1. Артериялар УТАС		+	Кўрсатма бўйича	
	2. Контрастли компютер томография ангиографияси		+	Кўрсатма бўйича	
Изоҳ: Беморни кўриқдан ўтказиш вақтида ёндош касалликлари аниқланса, тиббиёт муассасалари даражасидан келиб чиқиб кўрсатмага кўра қўшимча текширувлар ўтказилади.					

(БИРЛАМЧИ, ИККИЛАМЧИ ВА УЧЛАМЧИ ПРОФИЛАКТИКА/ СКРИНИНГ)

Профилактика тадбирлари	Тиббий хизматлар номи	ОШП/ОП	КТМП	Тадбирлар минимал сони	Реабилитация муддати
Мутахассис (шифокор) маслаҳати	1. Тиббий кўриқ (хавф омилларини аниқлаш)		+	Кўрсатма бўйича	
	2. ОП ва ёки марказий поликлиника шифокорининг тизимли мониторинги		+	Кўрсатма бўйича	
Изоҳ: (кўрсатма бўйича) Беморларни тизимли мониторинги орқали хавф омиллари аниқланган тақдирда, беморлар қайта чуқурлаштирилган тиббий кўриқ ўтказиш мақсадида тор мутахассисларга жўнатилади.					

(РЕАБИЛИТАЦИЯ)

Реабилитация тадбирлари	Тиббий хизматлар номи	Уй шароитида	ОШП/ОП / КТМП	Стационар шароитида	Тадбирлар минимал сони	Реабилитация муддати
Мутахассис (шифокор) маслаҳати	Тўғри овқатланиш бўйича тавсиялар ва назорати	+	+	+	Доимий равишда	
	Мунтазам ҳаракатланиш тартиби	+	+	+	Доимий равишда	
	Кун тартиби ва уйку режими	+	+	+	Доимий равишда	
	Даволовчи жисмоний тарбия	+	+	+	Доимий равишда	
	Фитотерапия		+	+	Кўрсатма бўйича	
	Массаж		+	+	Кўрсатма бўйича	
	Физиотерапия		+	+	Кўрсатма бўйича	

Изоҳ: Беморнинг саломатлигиданикелиб чиқиб, қўшимча тадбирлар кирилиши мумкин